

# KUN ET TAL?

## MIN PERSONLIGE HEMMELIGHED

Det var en smuk og solrig dag i maj 2015. Det var også den dag, jeg havde nået en alder af tres år. Eller skulle jeg måske sige, at jeg havde opnået en alder af tres år? Eller er det bedre at sige, at jeg var blevet tres år gammel den dag? Eller simpelthen erkende, at jeg nu var tres? Hvad er jeg, og hvem er jeg? Jeg er nødt til at holde en pause og tænke.

Tja, jeg føler mig i hvert fald ikke mere tres i dag, end jeg følte mig i går. Lad mig dele min personlige hemmelighed med jer: I de sidste tyve år har jeg faktisk ikke følt mig ældre end 45. Og da jeg var teenager, opførte jeg omvendt mig nogle gange, som var jeg 45 – en moden, klog, erfaren, troværdig mand. I den alder ville jeg gerne behandles, respekteres og accepteres, som om jeg var meget ældre.

Min far plejede også, lige til sin død, at sige, at han følte sig meget yngre, end fødselsattesten fra 1909 viste. En anden nær ven på 78, som led af kræft, fortalte mig, bare et par dage før han døde, noget lignende. På en god dag følte han sig ikke meget ældre end halvtreds, men på en dårlig dag havde han det, som om han allerede var død.

Den måde, vi oplever vores alder på, er åbenbart afhængig af kroppens og sindets helbred. Men hvad betyder

så alle disse tal? Er alder bare en lineær rækkefølge, som starter fra nul, når vi kommer til verden, og slutter, når vi dør?

Nej, alder berører uden tvivl alle vores tanker og handlinger. Men også meget mere end det: Ordet dækker hele perioden fra tidens begyndelse med Big Bang for cirka 14 milliarder år siden til i dag. Alting har en alder. Alder har derfor helt naturligt en enorm betydning for os mennesker. Men hvordan vi opfatter spørgsmålet om alder, er ikke mindst udtryk for en personlig psykologisk fortolkning. Jeg bliver dog nødt til at fokusere på min egen forskning.

Jeg er gerontolog og studerer alder og aldring. Ordet *geron* er græsk for olding, og *logi* betyder lære. Eller rettere sagt er jeg biogerontolog og forsker i de biologiske forklaringer på og mekanismer i alder og aldring. Vi fødes, vokser, udvikler os, modnes, reproducerer os, bliver gamle, og til sidst dør vi. Det er historien om alle levende systemer. Alle biologiske systemer – celler, væv, organer og organismer – dør før eller siden. Derfor vil jeg fortrinsvis tænke på alder som et biologisk begreb, der markerer vores fødsel og død.

Som forsker vil jeg gerne finde ud af, om vi begynder at ældes på et bestemt stadium af livet. Derfor spekulerer jeg over en række spørgsmål, hvis ikke hele tiden, så i hvert fald flere gange om dagen: Hvad er det overhovedet, der får os til at ældes? Bestemmer vores alder, hvor lang tid vi lever? Kan vi leve evigt? Ønsker vi at leve evigt? Bør

vi leve evigt? Kan vi sætte os uden for tidens påvirkning? Disse spørgsmål kræver rigtignok en tænkepause.

### **DEN RIGTIGE ALDER AT DØ?!**

For omkring tyve år siden døde Hannibal, min brors ældste søn, pludselig. Han var 17. Min far, firs på det tidspunkt, var meget ked af det og sørgede ligesom resten af familien. Fra dybden af sin sorg sagde han: ”En så ung mands død er ikke i orden, hvis jeg var død, ville det have været i den rigtige alder, men ikke ham ...”

Den rigtige alder at dø?! Er der en alder, hvor det er mere rigtigt at dø?

Det fik mig til at spekulere, og tænke, og så tænke lidt mere. Spørgsmålet om, hvorvidt der er et rigtigt tidspunkt at dø, åbnede op for nye perspektiver i min forskning. Jeg begyndte at tænke over ordet ’levetid’. Hvad betyder det egentlig? Op til hvilken alder kan vi mennesker leve? Op til hvilken alder bør vi leve? Op til hvilken alder ville jeg selv gerne leve? Og hvorfor?

Når jeg observerer livet omkring mig – potteplanten i vindueskarmen, sommerfuglene i haven og min cockerspaniel Kutta – er det nemt at se, at **levetiden er begrænset. Før eller senere vil alt og alle dø.**

Sådan har det været, siden livet startede på vores planet for 3,8 milliarder år siden. Sådan cirka. Vi ved ikke hvordan eller hvornår. Vi har nemlig ikke noget første-handsvidne til at berette om den store begyndelse, for der er ikke noget som helst levende, der har levet uafbrudt siden da. Hundredtusindvis af arter og livsformer, som

for eksempel dinosaurer, er kommet til, har levet og er forsvundet igen.

Vores egen menneskeart, *Homo sapiens*, er kun omkring en kvart million år gammel, men der er ikke noget enkelt menneske, som har overlevet så længe. Langtfra. Vi må nøjes med allerhøjst et dusin tiår, og de fleste af os må endda stille os tilfredse med det halve plus det løse.

Men måske vil vores art også helt uddø en dag. Vi ved ikke, hvor lang levetid vi har igen som art. Eller på et mere personligt plan: hvor lang tid jeg har igen som Suresh Rattan. Ingen af delene kan jeg forudsige, og jeg er endda biogerontolog. Lidt pinligt, ikke?

### **MADAME CALMENTS REKORD**

122 år, fem måneder og 14 dage. Så gammel ved jeg ikke, om jeg bliver. Men jeg ved, at det er den maksimale levealder for et menneske, som vi med sikkerhed kan dokumentere.

Indehaveren af den spektakulære rekord er madame Jeanne Louise Calment. Hun levede fra den 21. februar 1875 til den 4. august 1997 i Arles i Frankrig. Andre har gjort krav på meget længere levetider, som for eksempel 150 eller 175 år, men mine gerontologikollegaer har altid afvist deres påstande som falske.

I forhold til Metusalem er det selvfølgelig ingen alder. I Det Gamle Testamente kan vi læse, at han skulle være blevet hele 969 år. Bibelen er dog langtfra den eneste religiøse tekst, der indeholder beskrivelser om næsten tusind år gamle oldinge. Næsten alle kulturer har en eller flere

myter, der fortæller lignende historier. Men de er efter min mening netop kun myter, fantasier og forestillinger.

En arts maksimale levetid fastsætter biologer ved at registrere den længste tid, som et individ af arten indtil da har overlevet. Principielt er det selvfølgelig muligt for alle andre individer af samme art at opnå eller måske endda overskride denne grænse.

Vi ved dog ikke, hvornår madame Calments rekord vil blive slået. Vi kan umuligt forudsige præcist, hvor længe noget menneske vil leve. Selv efter en frygtelig bilulykke eller en meget alvorlig kræftsygdom er der ikke nogen sikker måde at forudsige, i hvilken alder eller på hvilket tidspunkt døden vil indtræde. Heller ingen kunne vide, at den 4. august 1997 ville blive madame Calments sidste dag. Syntes hun mon selv, at det var det rigtige tidspunkt for hende at dø?

Af en eller anden grund kan vi dog bedre leve med, at en person som madame Calment dør i en høj alder. Det er straks sværere at acceptere, når et lille barn eller et ungt menneske dør. Sådan var det jo også for min far, da han sørgede over sit 17-årige barnebarns død. Det var ikke det rette tidspunkt for Hannibal at dø.

Den maksimale levealder for mennesker har dog ikke en permanent eller fast grænse. Før eller siden bliver madame Calments rekord slået. Det ved jeg. Men jeg er jo også biogerontolog.

Vi har også andre mål for alder. For eksempel middel-levealderen eller gennemsnitslevetiden for en befolkning, som politikere er afhængige af, når de skal fastsætte vores

pensionsalder. Statistikere og fremtidsforskere kan også regne sig frem til et kvalificeret gæt på den såkaldte forventede levealder.

Regeringer bruger disse fremskrivninger til at beregne, hvor gamle deres befolkninger vil blive i fremtiden, og hvordan samfundet optimalt kan bruge ressourcerne. Men det forhindrer ikke, at et enkelt individ kan dø meget tidligere eller senere end den forventede levealder.

I 1955 havde madame Calment som firsårig for eksempel allerede levet ti år længere end den forventede levealder for franske kvinder. Det var måske derfor, at hendes advokat samme år tilbød at købe hendes hus gennem det franske system "viager".

Kort fortalt går systemet ud på, at sælgeren sælger sin ejendom for cirka 30 % af ejendomsværdien mod som en slags pension at modtage en aftalt sum penge hver måned resten af sit liv. Samtidig fik sælgeren, i dette tilfælde madame Calment, brugsretten til ejendommen, så længe hun levede.

I betragtning af madame Calments allerede høje alder og med en sikkerhed i enhver statistisk forudsigelse tænkte hendes advokat nok, at det var en fin handel. Men den viste sig at blive et økonomisk mareridt i 42 år. Ikke bare for advokaten, men også hans søn, som endda begge to døde før madammen.

### **HURTIGERE END USAIN BOLT**

På globalt plan er den forventede levealder for mennesker steget fra mindre end 25 år i oldtiden til omkring 71 år i